

ՎԻՐԱԲ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Բարձրագույն դատական խորհրդի աշխատակազմ՝
դատական դեպարտամենտի դատավորների ընդհանուր
ժողովի և դատարանների աշխատակազմերի գործունեության
ապահովման վարչության դատավորների ընդհանուր ժողովի և
հանձնաժողովների գործունեության ապահովման բաժնի
առաջատար մասնագետ,
ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիայի իրավագիտության
ամբիոնի ասպիրանտ

ՄԵՂՔԻ ՍԿՁԲՈՒՆՔԻ ԵՎ ՊԱՏԺԻ ՀԱՄԱՉԱՓՈՒԹՅԱՆ ՍԿՁԲՈՒՆՔԻ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱՄՐԱԳՐՄԱՆ ՆԱԽԱԴԻՅԱԼ ՆԵՐՔ

Հոդվածում փորձ է արվել բացահայտել մեղքի և պատժի համաչափության սկզբունքների սահմանադրաիրավական ամրագրման հնարավոր պատճառները, հիմքերը և նախադրյալները, բացահայտել, առհասարակ, իրավունքի սկզբունքի էությունը և ՀՀ Սահմանադրությամբ քննարկվող երկու սկզբունքների մեկ հոդվածում ամրագրման անհրաժեշտությունը, նաև ուսումնասիրվել է երկու սկզբունքների փոխադարձ կապը:

Հիմնարարներ – իրավական սկզբունք, մեղքի սկզբունք, պատժի համաչափության սկզբունք, սահմանադրական սկզբունք, սահմանադրական երաշխիք, սահմանադրական հոդված:

Մեղքի և պատժի համաչափության սկզբունքների սահմանադրաիրավական ամրագրման նախադրյալները բացահայտելու համար անհրաժեշտ է նախևառաջ բացահայտել, թե ինչ է սկզբունքը, ինչ են իրենցից ենթադրում մեղքի սկզբունքը և պատժի համաչափության սկզբունքն առհասարակ:

Ընդհանուր առմամբ, իրավունքը կառուցվում և գործում է որոշակի սկզբունքների հիման վրա, որոնք արտացոլում են դրա էությունը և սոցիալական նշանակությունը: Դրանցում դրսևորվում են իրավունքի գլխավոր հատկանիշներն ու առանձնահատկությունները՝ հասարակական հարաբերություններում դրան հաղորդելով ազատության և արդարության միջոցների պետական կարգավորիչի հատկություն:

Իրավունքի սկզբունքները հանդիսանում են հիմնարար գաղափարներ, որոնց միջոցով արտահայտվում են հասարակական կյանքի օբյեկտիվ օրինաչափությունները: Դրանք համարվում են իրավական համակարգի հենասյունները՝ ուղղակի կամ անուղղակի ամրագրվում են տարբեր իրավական նորմերում, ուղղակի կամ անուղղակի կարգավորում են տարատեսակ հասարակական հարաբերություններ, օժտված են համապարտադիրության հատկանիշով:

Իրավունքի սկզբունքները հիմնական ելակետային դրույթներն են, որոնք իրավաբանորեն ամրապնդում են հասարակական կյանքի օբյեկտիվ օրինաչափությունները: Դրանք իրենց մեջ կուտա-

կում են իրավունքի առավել բնորոշ հատկանիշները, սահմանում են դրա իրավական բնույթը: Իրավունքի սկզբունքներն ընկած են իրավական պետության, պետական իշխանության բոլոր մարմինների գործունեության հիմքում: Դեկլարավելով դրանցով՝ պետությունն ապահովում է իր քաղաքացիների սոցիալ-տնտեսական, քաղաքական և անձնական իրավունքներն ու ազատությունները, երաշխավորում է նրանց կողմից իրավական պարտականությունների կատարումը: Ի վերջո, սկզբունքներից յուրաքանչյուրն ունի սոցիալական ծագում, նրանց աղբյուրը հանդիսանում է հասարակությունը, իր քաղաքակրթության որոշակի փուլում:

Իրավունքի սկզբունքները համեմատաբար ինքնուրույն իրավական երևույթներ են, և դրանք կարող են ցուցաբերել սեփական ազդեցությունը իրավունքի զարգացման վրա: Իրավական երևույթների օրինաչափ փոխհարաբերությունների բազմազանությունը չի սպառվում նրանց հիմնական կառուցվածքային կապով, հատկապես, երբ խոսքը գնում է կառուցվածքային առումով մման բարդ երևույթների մասին, ինչպիսիք են՝ իրավունքի ճյուղը, իրավունքի համակարգը, իրավական երևույթների արտաքին կապերն այլ սոցիալական երևույթների հետ:

Իրավական սկզբունքներն օժտված են անհրաժեշտությամբ: Համապատասխան պայմանների առկայության դեպքում դրանք անխուսափելիորեն հայտնվում են հասարակական և իրավական հարաբերությունների համակարգում՝ անկախ

www.ardaradutyjournal.com

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

դրանց գիտակցումից և գործող օրենսդրությամբ ամրագրումից: Այնուամենայնիվ, օրենսդրության մեջ իրավունքի գործող նորմերի համակարգում, իրավական սկզբունքները ձեռք են բերում համապարտադիր նշանակություն այնքանով, որքանով դրանք ամրագրված են օրենսդիր մարմնի կողմից³:

Վերոգրյալից կարելի է եզրակացնել, որ իրավունքի սկզբունքները համապարտադիր նշանակություն են ձեռք բերում միայն այն ժամանակ, երբ ամրագրվում են օրենսդիր մարմնի կողմից, այսինքն՝ օրենքներում: Սակայն, չէ՞ որ բազմաթիվ սկզբունքներ ամրագրվում են Սահմանադրությամբ՝ հետևաբար, կոչվում են սահմանադրական սկզբունքներ: Մեղքի և պատժի համաչափության սկզբունքներն, ամրագրված լինելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, ունեն առավել քան համապարտադիր նշանակություն՝ հենց Հայաստանի Հանրապետության ամենաբարձր իրավաբանական ուժ ունեցող փաստաթղթում ամրագրված լինելու պատճառով: Իսկ, ինչպես գիտենք, մեր երկրում Սահմանադրությունն ընդունվում է միայն հանրաքվեի միջոցով, ոչ թե օրենսդիր մարմնի կողմից: Հետևաբար, իրավունքի սկզբունքների համապարտադիրությունը կապել միայն օրենսդիր մարմնի կողմից դրանց ամրագրման հետ, այնքան էլ ճիշտ չէ:

ՀՀ Սահմանադրության 71-րդ հոդվածի համաձայն՝

1. Հանցանք կատարած անձի պատժի հիմքը նրա մեղքն է:
2. Օրենքով սահմանված պատիժը, ինչպես նաև նշանակված պատժատեսակը և պատժաչափը պետք է համաչափ լինեն կատարված արարքին:

Սակայն, պետք է նշել, որ տարբեր երկրներում քննարկվող սկզբունքներն իրենց ամրագրումն են ստացել տարբեր փաստաթղթերում:

Մեղքի սկզբունքն ամրագրված է տարբեր երկրների նորմատիվ իրավական ակտերում, ինչպես օրենսդրական, այնպես էլ սահմանադրական մակարդակով: Մասնավորապես, Ռուսաստանի Դաշնության քրեական օրենսգրքի 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ անձը ենթակա է քրեական պատասխանատվության միայն այն հանրորեն վտանգավոր գործողությունների (անգործության) համար, ինչպես նաև վրա հասնող հանրորեն վտանգավոր հետևանքների համար, որի համար հաստատված է նրա մեղքը:

Օբյեկտիվ մեղսագրումը, այսինքն՝ առանց մեղքի պատճառված վնասի համար քրեական պատասխանատվությունը, անթույլատրելի է:

Մեղքը (նպատակի և շարժառիթի հետ միասին) կազմում է հանցագործության սուբյեկտիվ կողմը: Այն անձի ներքին հոգեբանական վերաբեր-

մունքն է, նրա կողմից կատարված հանրորեն վտանգավոր արարքի (գործողության կամ անգործության) և դրա հետևանքների նկատմամբ՝ դիտավորության և անգործության տեսքով (այս հասկացությունների համար տե՛ս 24-27-րդ հոդվածների մեկնաբանությունները): Մեղքը հանցագործության սուբյեկտիվ կողմի պարտադիր հատկանիշն է: Առանց մեղքի չկա և չի կարող լինել հանցակազմ, հետևաբար՝ քրեական պատասխանատվություն: Այն սուբյեկտիվ կողմի հիմնական հատկանիշն է, որը սահմանազատում է հանցավոր գործունեությունը ոչ հանցավորից:

Ռուսաստանի Դաշնության քրեական իրավունքն ունի սուբյեկտիվ մեղսագրման դիրքորոշում: Վերջինը նշանակում է, որ օրենքը քրեորեն պատժելի կճանաչի միայն այն հանրորեն վտանգավոր արարքը, որը կատարվել է մեղավորությամբ: Օբյեկտիվ մեղսագրումը, այսինքն, առանց մեղքի՝ վնասի պատճառման համար քրեական պատասխանատվությունը չի թույլատրվում: Կատարված որևէ արարք, որքան էլ ծանր հետևանքներ ունենա, առանց մեղքի չի կարող դիտարկվել որպես հանցագործություն: Մեղսագրված արարքը և դրա հանրորեն վտանգավորությունը, որը անձը չի կարող կանխատեսել, կդիտվի գուրկ արդարությունից և որևէ նախագուշակական նշանակությունից, ուստի՝ մերժվում է արդարադատության կողմից: Այսպես՝ Ռուսաստանի Դաշնության Բարձրագույն դատարանի նախագահությունը չեղյալ է հայտարարել Տ.-ի գործով դատավճիռը և դադարեցրել է գործի վարույթը՝ հանցագործության կատարման մեջ անձի մեղքի վերաբերյալ ապացույցների բացակայության պատճառով (BBC PCՓՇՐ. 1990. N 8. ԵՒ. 6-8): Մեղքի սկզբունքը ենթադրում է միայն անձնական պատասխանատվություն: Քրեական պատասխանատվության կարող է ենթարկվել միայն այն անձը, ով անձամբ է կատարել հանցագործությունը՝ որպես կատարող կամ հանդիսացել է դրա կազմակերպիչը, դրդիչը կամ օժանդակողը: Տվյալ դեպքում այլ անձանց վրա (օրինակ՝ ծնողներ, խնամակալներ) քրեական պատասխանատվություն տարածվել չի կարող⁴:

ՀՀ-ում մեղքի սկզբունքն իր ամրագրումն է ստացել Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 2015 թվականի խմբագրությամբ: Մասնավորապես, ՀՀ Սահմանադրության 71-րդ հոդվածի 1-ին մասով ամրագրված է հետևյալը. «Հանցանք կատարած անձի պատժի հիմքը նրա մեղքն է»: Պատահական չէ մեղքի սկզբունքի սահմանադրական ամրագրումը, քանի որ այն հաճախ ստանձնում է կենտրոնական դեր որոշ հասարակական հարաբերությունների կարգավորման և դրանց համար օրենսդրական բազայի ստեղծման ընթացքում:

www.aradaradailyjournal.com

Մեղքի սկզբունքը Սահմանադրությամբ համադրված է պատժի համաչափության սկզբունքի հետ:

Առհասարակ, համաչափության գաղափարը, որպես արդարության անբաժանելի մաս, առաջ է քաշվել դեռևս հնագույն ժամանակներից՝ հույների և հռոմեացիների կողմից: Արիստոտելը կարծում էր, որ արդարը համաչափն է, իսկ անարդարը՝ այն, ինչ խախտում է համաչափությունը: Ա. Յու. Միգաչևը նշում է, որ ժամանակակից իրավունքում արդարության կատեգորիայի նշանակությունն իմաստով մոտ է «aequitas» հռոմեական հասկացությանը, որը նշանակում է հավասարաչափություն, համաչափություն, հավասարություն: Հետևաբար՝ համաչափությունը կարելի է հասկանալ որպես հավասարակշռություն, սոցիալական փոխազդեցության գործընթացում տրամադրվածի և ստացվածի միջև համապատասխանություն:

Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 74-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ չի կարող նշանակվել ավելի ծանր պատիժ, քան այն, որը կիրառելի է եղել քրեական հանցագործության կատարման պահին: Այսինքն, սրանով փորձ է արվում պահպանել պատժի առնվազն այն համաչափությունը, որը եղել է մեղավորությամբ կատարված հանցավոր արարքի պահին: Փաստորեն՝ Կոնվենցիայի սույն կարգավորումից բխում է, որ այնուամենայնիվ, պատժի համաչափությունը կարող է փոփոխվել, սակայն միայն այն պարագայում, որը չի վատթարացնի անձի վիճակը: Այսպիսով, կարող ենք պնդել, որ պատժի համաչափության սկզբունքը որոշակի առումով բխում է արդարության սկզբունքից:

Մեր կարծիքով, պատժի համաչափության սկզբունքի և արդարության սկզբունքի կապը պայմանավորված է նրանով, որ պատժի տեսակը և պատժաչափը համապատասխանեցվում են պատժի նպատակների հետ: Սա նշանակում է, որ դրանք պետք է լինեն բավարար պատժի նպատակներին հասնելու համար, սակայն չպետք է լինեն ավելի: Իհարկե, այդ սահմանը շատ նուրբ է, սակայն պատժի հենց այդ անհրաժեշտ տեսակի և չափի ոչ ավել, ոչ պակաս լինելը, իրենից ենթադրում է արդարություն, իսկ այդ սահմանը ճիշտ գտնելու ճանապարհին, առաջ է գալիս մեղքի սկզբունքը. նախ՝ դրա առկայությունն առհասարակ, մեղքի էության և ծավալի բացահայտումը, դրա համար օրենսդիր մարմնի կողմից սահմանված պատիժը և մի շարք այլ հանգամանքներ:

Պատահական չէ, որ ՌԴ քրեական օրենսգրքի «Արդարության սկզբունքը» վերտառությամբ 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով շարադրված է հետևյալը.

«Հանցագործություն կատարած անձի նկատ-

մամբ կիրառելի պատիժը և քրեաիրավական բնույթի այլ միջոցները պետք է արդար լինեն, այսինքն, համապատասխանեն հանցագործության հանրային վտանգավորության բնույթին և աստիճանին, դրա կատարման հանգամանքներին և մեղավորի ինքնությանը»:

Մեղքի և պատժի համաչափության սկզբունքների սահմանադրաիրավական ամրագրման հարցի ավելի համալիր քննարկման համար անհրաժեշտ է առաջ քաշել հետևյալ հարցադրումները.

1. Ինչու՞ են որոշ իրավունքի սկզբունքներ ամրագրված սահմանադրական մակարդակում, իսկ որոշ սկզբունքներ էլ՝ օրենսդրական:

2. Ինչու՞ է պայմանավորված այդ տարբերակումը:

3. Ինչու՞ է պայմանավորված քննարկվող երկու սկզբունքները մեկ հոդվածով ամրագրելու անհրաժեշտությունը:

Ինչ վերաբերում է առաջին երկու հարցադրումներին, պետք է նշել, որ դրանք հանդիսանում են միմյանց շարունակությունը:

Իրավունքի սկզբունքները կարող են հատուկ ամրագրվել ընդհանուր իրավական նորմերի (նորմերի-սկզբունքների) մեջ (սահմանադրություններում, օրենքների նախագծերում, օրենսգրքերում) կամ հանդիսանալ հենց իրավունքի հիմքը՝ ներթափանցելով իրավունքի նորմերի ներքին բովանդակության մեջ: Իրավունքի սկզբունքները օբյեկտիվորեն հարմարեցված են հասարակական հարաբերությունների բնույթով, որոնց վրա հիմնվում է որոշակի իրավական համակարգ: Սա նշանակում է, որ հասարակական հարաբերությունների յուրաքանչյուր համակարգ չի կարգավորվում կամայականորեն, այլ՝ օբյեկտիվ պահանջներին համապատասխան, որոնք արտացոլվում են իրավական համակարգում և կազմում են դրա էությունը: Այս կամ այն իրավական համակարգի սկզբունքների բնույթը չի կարող սահմանվել մեկուսացած սոցիալ-տնտեսական պայմաններից, պետական իշխանության կառուցվածքից և բովանդակությունից, հասարակության ամբողջ քաղաքական համակարգի կառուցման և գործունեության սկզբունքներից⁵:

Վերոգրյալից կարելի է հետևություն անել, որ իրավունքի սկզբունքների ամրագրման եղանակները կախված են կոնկրետ պետության իրավական համակարգից, առկա օբյեկտիվ պահանջներից: Իսկ այդ օբյեկտիվ պահանջների վրա կարող են ազդել մի շարք գործոններ, ինչպիսիք են վերը թվարկված սոցիալ-տնտեսական պայմանները, պետական կառուցվածքն, առհասարակ, և, իհարկե, հասարակական, իրավական, քաղաքական համընդհանուր այլ սկզբունքները: Դրանցից յուրաքանչյուրը յուրովի է ազդում իրավունքի տարբեր սկզբունքների ձևավորման և դրանց ամրագրման

www.ardaradutyjournal.com

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

եղանակների վրա: Հետևաբար, տարբեր երկրների իրավական համակարգերում տարբեր իրավունքի սկզբունքներ դառնում են ինչպես սահմանադրական, այնպես էլ՝ օրենսդրական ամրագրման առարկա: Դա նախևառաջ պայմանավորված է տվյալ պետության իրավական համակարգում իրավունքի կոնկրետ սկզբունքների դերից և նշանակությունից:

Ինչ վերաբերում է երրորդ հարցադրմանը, ապա վերջինիս պատասխանը գտնելու համար նախևառաջ անհրաժեշտ է բացահայտել քննարկվող երկու սկզբունքների կապը:

Որոշ առումով պատիժը կարելի է համարել մեղքի հետևանքը, որը վրա է հասնում օրենքով սահմանված ընթացակարգերով արդարադատություն իրականացնող մարմնի որոշմամբ: Իսկ պատժատեսակը և պատժաչափը կարելի է համարել պատժին որոշակիություն հաղորդող կոմպոնենտներ, որոնք, սակայն, մեծ դեր են ունենում պատժի համաչափության ապահովման, այսինքն՝ մեղքի և պատժի ներդաշնակությանը հասնելու գործում: Այս ամենը, իհարկե, հանդիսանում է օրենսդրական կարգավորման առարկա, սակայն պետք է արձանագրել, որ քննարկվող սկզբունքները մեկ սահմանադրական հոդվածում ամրագրելն ինքնանպատակ չէ և ունի իր իրավական նշանակությունը:

Մասնավորապես, կարծում ենք, որ երկու սկզբունքների՝ սահմանադրական մակարդակով մեկ հոդվածում ամրագրելու նպատակը, վերջիններիս կապը և միմյանցով մշտապես փոխկապակցված լինելու հանգամանքը հնարավորինս շեշտադրելն է, քանի որ օրենսդրական մակարդակում քննարկվող սկզբունքներին վերաբերող նյութական և դատավարական նորմեր սահմանելիս դրանց հիմքում ընկած երկու սկզբունքները կարող են հեռանալ միմյանցից, իսկ մայր օրենքի մեկ հոդվածում դրանց ամրագրումն այդ երևույթը բացառող սահմանադրական երաշխիք է:

Այս ամենը կարելի է դիտարկել նաև, որպես ՀՀ իրավական համակարգի էվոլյուցիայի որոշակի մաս:

Կարծում ենք, որ իրավունքն անընդմեջ է ապրում էվոլյուցիա, ինչն էլ իր հերթին բերում է, բառի լայն իմաստով, օրենքի զարգացմանը: Այսինքն, սա ևս, որոշակի իմաստով, կարելի է համարել նաև իրավունքի և օրենքի զարգացման դրսևորում:

Գերմանիայի դաշնային դատարանի դատավոր, դոկտոր պրոֆեսոր Հենինգ Ռադթեն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության նախագծի 71-րդ հոդվածի վերաբերյալ, ի թիվս այլնի, նշել է, որ ուղղակիորեն ներառելով քրեաիրավական մեղքի սկզբունքը՝ Նախագիծը Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական իրավունքի

և քրեական իրավունքի համար նոր ճանապարհով է գնում: Մեղքի սկզբունքն առաջարկված իմաստով ունի սահմանադրաիրավական ու քրեաիրավական բաղադրիչներ: Ռադթեն նշել է նաև, որ մեղքի՝ պատիժը սահմանափակող գործառույթի մակարդակում մեղքի սկզբունքը բացառում է կոնկրետ պատժի ակտի համար այնպիսի պատժի սահմանում, որի չափը գերազանցում է մեղավորությամբ հանցանքի կատարման միջոցով անձի կողմից կոնկրետ արարքի համար իրականացված մեղքի ծավալը: Հանցանք կատարած անձի նկատմամբ սահմանված պատիժը պետք է արդար հարաբերակցության մեջ լինի ինչպես կատարված արարքի ծանրության, այնպես էլ հանցանք կատարած անձի մեղավորության աստիճանի հետ: Կոնկրետ արարքի անարդարության և մեղքի բաղադրիչների համեմատ անհամաչափ պատժի սահմանումը բացառվում է սահմանադրորեն:

Վերոգրյալից երևում է, որ Ռադթեն ևս քննարկվող սկզբունքները կապում է արդարության սկզբունքի հետ, սակայն այդ հարցին մոտենում է մեղքի և պատժի հարաբերակցության տեսանկյունից:

Երբեմն տեղի են ունենում իրադարձություններ, որոնք բեկումնային են դառնում կոնկրետ իրավական համակարգի զարգացման համար: Այդպիսի իրադարձությունների շարքին են դասվում ՀՀ-ում 2015 թվականին տեղի ունեցած սահմանադրական փոփոխությունները, որի արդյունքում, ի թիվս այլնի, ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրվեցին մեղքի սկզբունքը և պատժի համաչափության սկզբունքը: Առհասարակ, յուրաքանչյուր իրավունքի նորմ ևս բխում է իրավունքի որոշակի սկզբունքներից, հետրևաբար, իրավունքի սկզբունքները ունենում են որոշիչ դեր իրավական ամբողջ համակարգի ձևավորման համար: Որքան բարձր է այն ընդունված փաստաթղթի իրավաբանական ուժը, որում ամրագրված է իրավունքի սկզբունքը, այնքան բարձր է դրա դերն ու կարևորությունը տվյալ պետության իրավական համակարգի ձևավորման գործում:

Կարելի է հանգել այն հետևության, որ առկա է եղել անհրաժեշտություն մեղքի և պատժի համաչափության սկզբունքները բարձրացնել սահմանադրական մակարդակի: Այդ անհրաժեշտությունը պայմանավորված է եղել ՀՀ իրավական համակարգում դրանց տեղի, դերի և նշանակության կարևորությամբ և բխել է ՀՀ իրավական համակարգի զարգացման տրամաբանությունից:

- ¹ В. Н. Хропанюк Теория государства и права, Москва, 2011, С. 206.
- ² Т. Н. Радько Теория государства и права, учеб. 2-е изд. Москва, 2010, С. 312.
- ³ В. М. Сырых Логические основания общей теории права, том 1, Юридический Дом “Юстицинформ”, Москва, 2000, С. 63-64
- ⁴ Комментарий к уголовному кодексу РФ, Юрайт, Москва 2006, С. 31.
- ⁵ В. Н. Хропанюк Теория государства и права, Москва, 2011, С. 207.

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. В. Н. Хропанюк Теория государства и права, 5-ое издание, издат. “Омега-Л”, Москва, 2011-323 с.
2. Т. Н. Радько Теория государства и права, учеб. 2-е издание, издат. “Проспект”, Москва 2010-752 с.
3. В. М. Сырых Логические основания общей теории права, том 1, Юридический Дом “Юстицинформ”, Москва, 2000-528 с.
4. Комментарий к уголовному кодексу РФ, издат Юрайт, Москва, 2006-944 с.

Վիրաբ Վարդանյան

Ведущий специалист отдела обеспечения деятельности генеральной ассамблеи судей и комиссий управления обеспечения деятельности генеральной ассамблеи судей и аппаратов судов Судебного департамента- Аппарат Высшего судебного совета. Аспирант кафедры юриспруденции академии государственного управления РА

РЕЗЮМЕ

Предпосылки конституционно-правового закрепления принципа права и принципа пропорциональности наказания

В статье предпринята попытка выявить возможные причины основания и предпосылки конституционно-правового закрепления принципов вины и пропорциональности наказания, раскрыть в общем сущность принципа права и необходимость закрепления обсуждаемых двух принципов в одной конституционной статье. Также была изучена связь между двумя принципами.

Ключевые слова: правовой принцип, принцип вины, принцип пропорциональности наказания, конституционный принцип, конституционная гарантия, конституционная статья.

Virab Vardanyan

Office to the Supreme Judicial Council: Leading Specialist of the Department for Ensuring the Activities of the General Assembly of Judges and the Commission for the Department of Ensuring the Activities of the General Assembly of Judges and Courts ' Judicial Department, PhD student of the chair of law of the Public Administration Academy of the Republic of Armenia

SUMMARY

The preconditions of constitutional-legal entrenchment of the principle of guilt and the principle of proportionality of punishment

The aim of this article is to reveal all the possible reasons of the constitutional-legal entrenchment of the principles of guilt and proportionality of punishment, as well as their grounds and preconditions, the essence of the principle of law and the necessity to fix the two principles discussed in the same article of the Constitution. The relation /connection of the two principles has also been studied.

Key words – legal principle, principle of guilt, principle of proportionality of punishment, constitutional principle, constitutional guarantee, constitutional article.

Բնագիրը ներկայացվել է 14.06.2019թ.

Ընդունվել է տպագրության 09.07.2019թ.

Հոդվածը երաշխավորել է տպագրության իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Ա.Հ.Խաչատրյանը